

Monitor Daklozenopvang 2014

Utrecht

Inhoud

-Voorwoord met belangrijkste conclusies	2
-Puntsgewijs: samenvatting van de resultaten	3
-Nachtopvang	4
-Crisisopvang	8
-Jongeren in de nachtopvang	10
-Jongeren in de crisisopvang	11
-Aanleiding dakloosheid	12
-Nachtopvang buitenlandse daklozen	13

Voorwoord

Lokale monitoring in de Maatschappelijke Opvang en OGGZ loopt in Utrecht bijna 10 jaar. Hierbij wordt er gerapporteerd over de instroom in en het gebruik van opvangvoorzieningen en hulpverleningstrajecten, met inbegrip van kenmerken van de gebruikers. Vanaf 2015 zijn de beleidskaders Meedoen naar Vermogen en Jeugd en Zorg leidend. Dat heeft geleid tot de vanzelfsprekende keuze om de monitor hierop toe te snijden.

Deze monitor daklozenopvang 2014 rapporteert over de nachtopvang en crisisopvang voor daklozen en zwerfjongeren en bouwt, waar mogelijk en zinvol, voort op de monitor van de afgelopen jaren. Deze monitor zal in 2015 onderdeel worden van de Regionale monitor opvang en beschermd wonen waarin ook informatie zal worden toegevoegd met betrekking tot de vervolfbegeleiding en verblijf. Tezamen geven de twee delen een indruk van trends in voorzieningengebruik en van kenmerken van personen die een beroep doen op voorzieningen die onder verantwoordelijkheid van de centrumgemeente Utrecht vallen.

Belangrijkste conclusies

Het aantal gebruikers van de nachtopvang is in 2014 vergelijkbaar met voorgaande jaren. Conflicten in relaties zijn veruit de belangrijkste aanleiding voor dakloosheid maar het aantal huisuitzettingen neemt wel toe. De capaciteit van de nachtopvang is voldoende; het aantal geweigerde personen vanwege overbezetting is zeer gering.

Door extra inzet is de uitstroom uit de nachtopvang verbeterd. Daklozen zonder regiobinding worden sneller teruggeleid naar de regio van herkomst. Daarnaast is in de zomer van 2014 ook de zogeheten voorwaardenaanpak gestart waarbij nieuwe cliënten na drie maanden alleen nog in de nachtopvang mogen verblijven als zij actief meewerken aan hun herstel. Daarnaast werken de ketenpartners samen om de personen die al lang gebruik maken van de nachtopvang door te laten stromen naar vervolgvoorzieningen. Door deze aanpak zijn 43 van de 56 personen die langer dan vier jaar verbleven in de nachtopvang inmiddels uitgestroomd. Het streven is de maximale verblijfsduur in de nachtopvang terug te brengen tot 3 maanden.

Ook het aantal gebruikers van de crisisopvang is in 2014 vergelijkbaar met 2013. In 2014 verbleven 160 personen in de crisisopvang volwassenen, waaronder 64 gezinnen. De gemiddelde verblijfsduur in Parana Kort Verblijf is 3,4 maanden en in Boka (Ijsselstein) 9,5 maanden. De lange verblijfsduur in Boka geeft aanleiding om ernaar te streven de uitstroommogelijkheden in de regio te verruimen.

In de crisisopvang voor zwerfjongeren is al enige jaren sprake van een stabiele situatie; in 2014 neerkomend op 80 instromers waarvan er op de peildatum 68 weer uitgestroomd waren. Ook het beroep van zwerfjongeren op de nachtopvang is gering. Daarnaast verblijven jongeren beduidend korter dan volwassenen in de nachtopvang – 60% maximaal een week. In de crisisopvang voor jongeren is de gemiddelde verblijfsduur van 2,3 maanden.

De uitstroom onder zwerfjongeren is goed in beeld. Ruim 80% van de jongeren die uitstromen gaan óf zelfstandig wonen, óf naar een residentiele instelling, óf vinden een plek bij familie. Eén op de tien jongeren gaat bij kennissen of vrienden wonen. 6% van de jongeren maakt geen gebruik van het hulpaanbod en gaat zwerven.

Geconcludeerd kan worden dat er op jaarbasis voldoende aanbod aan crisisopvang is voor jongeren. Daarnaast zien wij het resultaat als blijk dat de inzet op snelle uitstroom van jongeren uit de opvang vruchten afwerpt.

Sinds de zomer 2014 heeft de Tussenvoorziening een nachtopvang voor personen die niet rechtmatig in Nederland verblijven geopend. Daarnaast is er eenzelfde voorziening bij het Leger des Heils en "De Toevlucht". Hierdoor is het aantal personen dat in de reguliere nachtopvang verblijft tot een minimum gedaald en vindt er geen nieuwe toestroom naar de reguliere nachtopvang meer plaats. Dit heeft aanzienlijk bijgedragen aan het verdwijnen van de wachtlijst van de nachtopvang voor daklozen.

Gemeente Utrecht,
Jeugd en Zorg, Meedoen naar Vermogen

Paul van Dijk
Diederik de Klerk

Puntsgewijs: samenvatting van de resultaten

Nachtopvang

- 781 personen maakten gebruik van de nachtopvang in Utrecht, waaronder 478 mensen voor de eerste keer.
- Minder dan 1 persoon werd per dag aan de poort geweigerd wegens onvoldoende Opvangcapaciteit.
- Het percentage dat langer dan 6 maanden verblijft in de nachtopvang is tussen 2012 – 2014 afgenomen van 9% naar 5 %.
- In de nachtopvang is het percentage cliënten met toegang tot Utrechtse MO tussen 2012 – 2014 toegenomen van 63% naar 82% .
- 41 personen zijn sinds 1 juni 2014 opgevangen in de Weerdsingel, een opvangvoorziening voor ongedocumenteerden.
- 77% van deze mensen verbleef korter dan 3 maanden in deze opvang.
- Conflicten in de relatie zijn de belangrijkste aanleiding voor dakloosheid.

Crisisopvang

- De instroom in de crisisopvang voor volwassenen en jongeren bedroeg 240 personen,
 - Daarvan waren er op de peildatum 185 uitgestroomd.
 - De groep instromers bestond uit 80 jongeren (18–23 jaar) in de Dijk, 91 in Parana Kort Verblijf en 69 in Boka.
 - Onder de instromers waren 64 gezinnen. Het aantal kinderen in de opvang is gelijk gebleven.
 - De verblijfsduur varieerde van gemiddeld 2,3 maanden in de Dijk tot 9.5 maanden bij Boka.
-

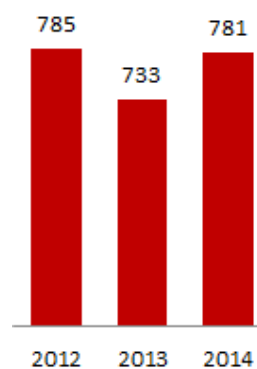
Indicatoren nachtopvang

- omvang
- verblijfsduur
- instroom
- uitstroom
- zelfredzaamheid

De Utrechtse nachtopvang biedt mensen een plek om te overnachten, iets te kunnen eten en te douchen. In 2014 bestond de nachtopvang uit de volgende voorzieningen:

- de Sleep Inn met 55 bedden van de Tussenvoorziening,
- de NOIZ met 30 bedden van de Tussenvoorziening,
- 4 bedden van het Leger des Heils.

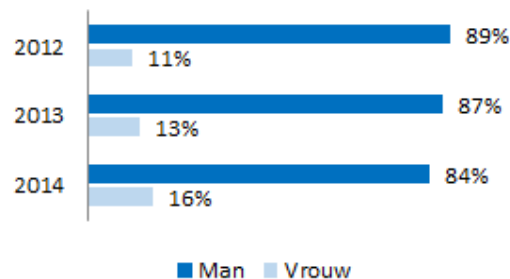
In 2014 is er extra capaciteit gecreëerd voor ongedocumenteerden.

Omvang: **781**

mensen hebben in 2014 in de Utrechtse nachtopvang geslapen. Het percentage vrouwen is in 2014 licht toegenomen ten opzichte van 2012 en 2013 van 11% naar 16%.

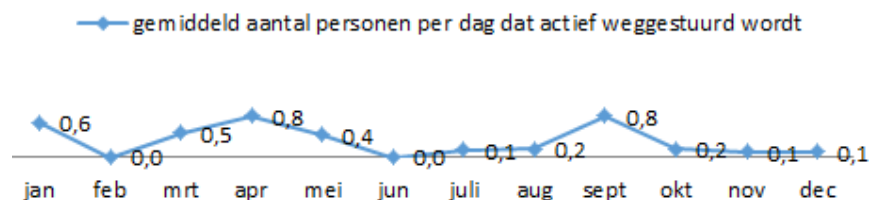

Ervaring van de heer A in de nachtopvang

Ik ben eerlijk gezegd erg blij dat dit bestaat, het is een noodzakelijk kwaad maar anders had ik niets.

Afwijzingen

In 2014 werd gemiddeld minder dan 1 persoon per dag actief weggestuurd omdat er niet voldoende plek in de opvang was.

Nachtopvang 2014

Indicatoren nachtopvang

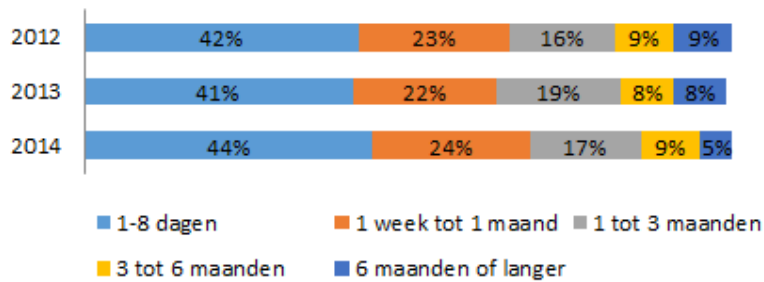
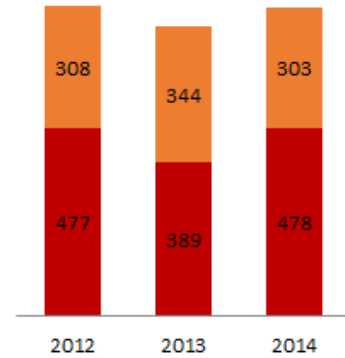
- omvang
- verblijfsduur
- instroom
- uitstroom
- zelfredzaamheid

Nieuwe instroom

478 van de 781 cliënten in de nachtopvang waren nog niet eerder gezien in de nachtopvang. In 2013 waren 389 van de 733 cliënten nog niet eerder gezien in de nachtopvang.

■ instroom ■ al bekend

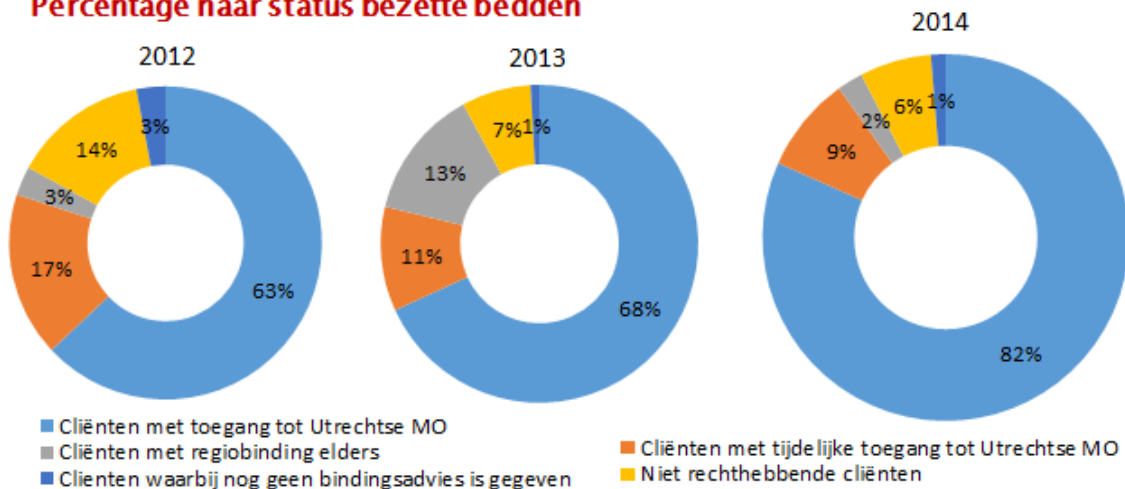
Verblijfsduur

Vanaf 2012 is een afname te zien van het aantal cliënten dat op jaarbasis 6 maanden of langer in de nachtopvang verbleef. Het aantal daalde van 71 cliënten (9%) in 2012 naar 39 (5%) personen in 2014.

Langslapersaanpak

In 2013 is gestart met de aanpak van langslapers. Doel van deze aanpak was het realiseren van uitstroom van mensen uit de nachtopvang, die langdurig (meer dan 4 jaar) gebruik maken van deze vorm van opvang. In oktober 2014 maakten van de 56 langslapers slechts 13 (23%) nog steeds gebruik van de nachtopvang.

Percentage naar status bezette bedden

- omvang
- verblijfsduur
- instroom
- uitstroom
- zelfredzaamheid

De nachtopvang is primair bedoeld voor dakloze personen met regiobinding ook genoemd de groep “met toegang tot Utrechtse MO”. De bindingscommissie maatschappelijk opvang onderzoekt of opvang gewenst is. Vanaf 2012 neemt het percentage bedden dat bezet wordt door cliënten met regiobinding toe van 63% naar 82% in 2014. Het percentage bedden dat bezet werd door cliënten met regiobinding elders, niet rechthebbenden en cliënten met tijdelijke toegang neemt in totaal af van 34% in 2012 tot 17% in 2014.

Uitstroom

Voorwaardenaanpak

Langdurig verblijf in de nachtopvang is ongewenst wegens beperkte mogelijkheden tot passende zorg en deelname aan de samenleving. Om langverblijf te voorkomen wordt sinds juli 2014 gewerkt met de ‘voorwaardenaanpak’. Kern van die aanpak is dat klanten bij instroom in de nachtopvang de boodschap krijgen dat verblijf van korte duur is (maximaal 3 maanden) en dat zij snel een eerste contact met een hulpverlener moeten hebben om aan een uitstroomplan te werken. Indien blijkt dat er gegronde redenen zijn waarom de uitstroom niet binnen drie maanden gerealiseerd is, kan verlenging van toegang tot de nachtopvang aangevraagd worden.

Het streven is dat 90% van de nieuwe bezoekers van de nachtopvang binnen 3 maanden uitstroomt of binnen 3

maanden een aanvraag voor een vervolgplek heeft ingediend. De resultaten van de eerste 45 nieuwe instromers zijn positief zijn: 31 (69%) nieuwe instromers zijn al uitgestroomd, met name naar andere opvang. De uitstroom naar zelfstandig wonen is moeilijk, met als gevolg daarvan een hoge druk op de crisisopvang en 24-uursopvang van het Leger des Heils als tussenoplossing.

Percentage cliënten met trajectmanager

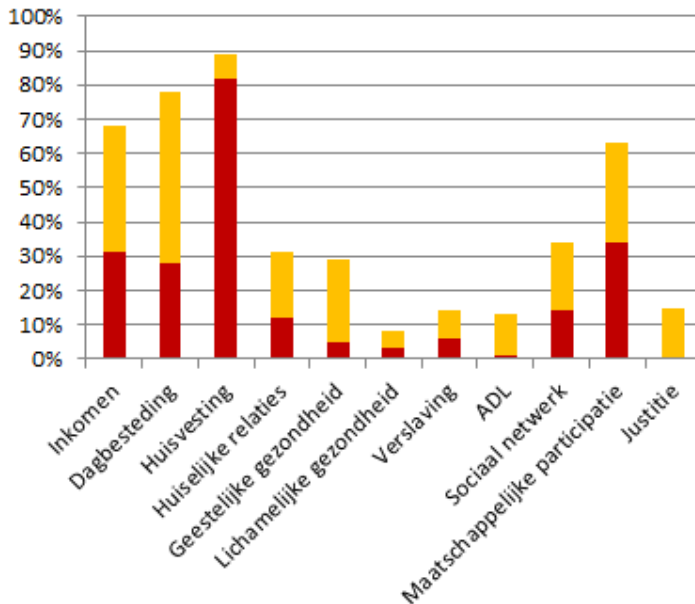
55% van de nachtopvangcliënten die recht hebben op toegang tot de MO heeft eind 2014 een trajectmanager. Dit percentage is laag, door de voorwaardenaanpak wordt dit nu beter gestuurd. Doel van trajectmanagement is het toe leiden van dakloze cliënten naar huisvesting, zorg en inkomen. Cliënten die korter dan een week verblijven in de nachtopvang krijgen geen trajectmanager.

- omvang
- verblijfsduur
- instroom
- uitstroom
- zelfredzaamheid

Zelfredzaamheid

De Zelfredzaamheidsmatrix of ZRM wordt sinds 2010 in toenemende mate afgenomen bij de daklozenpopulatie. De ZRM meet de situatie van cliënten op 11 leefgebieden met een score variërend van 1 (acute problematiek), 2 (niet zelfredzaam) tot 5 (volledig zelfredzaam).

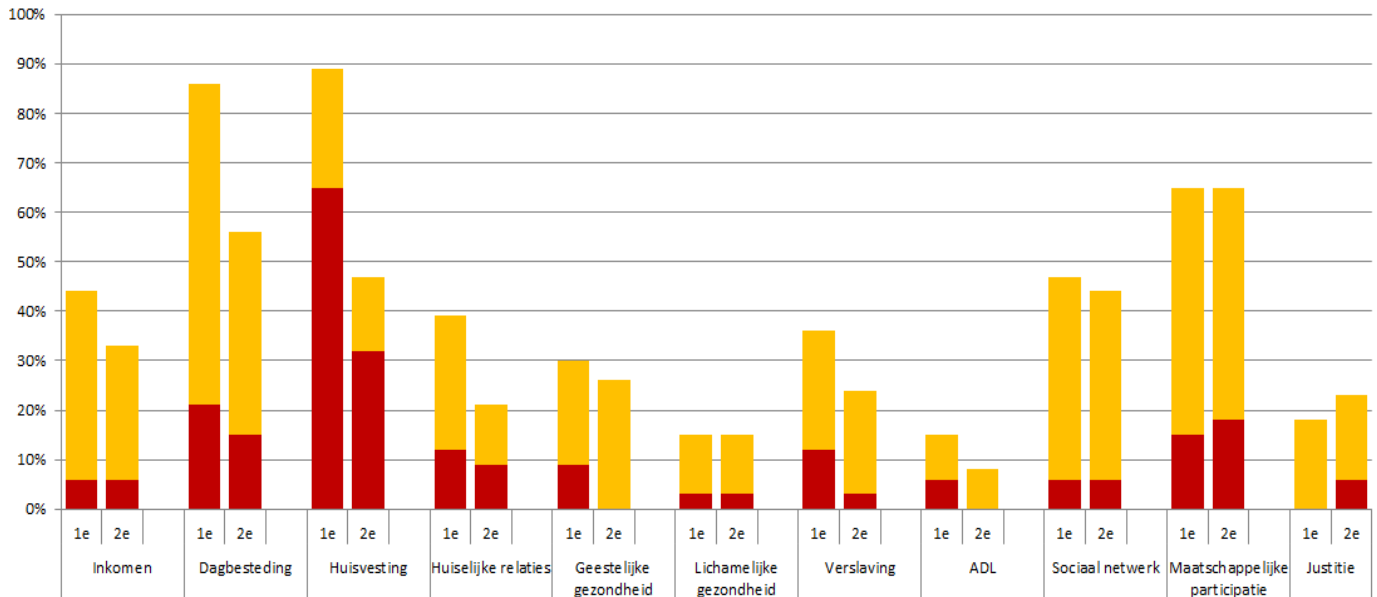
ZRM nulmeting

Een ZRM nulmeting wordt ingevuld voor nieuw ingestroomde cliënten die langer dan een week in de nachtopvang verblijven. In 2014 was bij 89% van deze cliënten sprake van acute problematiek (feitelijke dakloosheid) of niet-zelfredzaam (dreigende huisuitzetting). Meer dan 60% van de cliënten heeft op de leefgebieden inkomen, dagbesteding en maatschappelijke participatie acute problematiek of is niet-zelfredzaam.

- Score 2 - niet zelfredzaam
- Score 1 - acute problematiek

Voortgang op leefgebieden ZRM

Van een deel van de nachtopvangcliënten is in 2014 ook een ZRM vervolgmeting geregistreerd. In onderstaande figuur zijn de scores 1 en 2 van nulmeting (1^e) en vervolgmeting (2^e) weergegeven in percentages. De figuur laat zien dat op bijna alle domeinen het percentage met acute problematiek of niet zelfredzaam is afgenomen.

Indicatoren crisisopvang

- omvang
- verblijfsduur
- instroom
- wachtlijst en afwijzing
- uitstroom

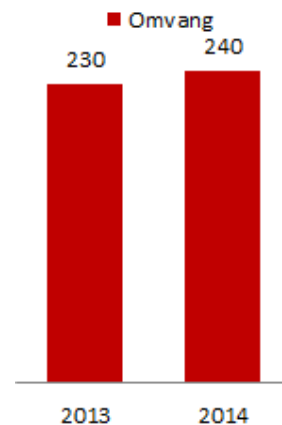
De Crisisopvang

De Crisisopvang biedt onderdak, begeleiding en hulp als iemand met spoed zijn/haar huis moet verlaten bijvoorbeeld door ernstige problemen in relatie, mishandeling, misbruik, schulden, verslaving of psychische problemen. Bij de Crisisopvang wordt ondersteuning geboden door een vaste begeleider voor maximaal 3 maanden. In die tijd wordt gezocht naar een oplossing voor de langere termijn. De crisisopvang in 2014 was als volgt georganiseerd:

- voor jongeren (18–23 jaar) door De Dijk van Youké met een capaciteit van 13 bedden (zie ook p. 12),
- voor volwassenen: Meisjesstad, Weerdsingel (sinds april 2014 zijn deze voorzieningen opgegaan in Parana Kort Verblijf) en Boka. Dit zijn allen voorzieningen van de Tussenvoorziening met een totale capaciteit van 45 bedden. Parana Kort Verblijf biedt begeleiding en tijdelijke opvang aan een- of twee oudergezinnen en alleenstaanden in Utrecht vanaf 18 jaar. Boka biedt tijdelijke opvang aan mannen en vrouwen. Daarnaast heeft de Tussenvoorziening 3 noodbedden waar in 2014 in totaal 44 cliënten korter dan een week werden opgevangen en ook weer uitstroomden.

Sinds juni 2014 biedt de Weerdsingel opvang aan mensen die niet rechtmatig in Nederland verblijven, uitgeprocedeerde asielzoekers (zie pagina 13).

Omvang: 240 cliënten werden in totaal in 2014 opgevangen in de crisisopvang, in 2013 waren dat 10 cliënten minder. De groep van de Tussenvoorziening bestond in 2014 voor 64% uit vrouwen, van De Dijk zijn hiervan geen gegevens beschikbaar.

Kinderen, gezinnen en zwangerschappen.

In 2014 werden bij de Tussenvoorziening 64 gezinnen of ouders met een kind met in totaal 86 kinderen opgevangen. In 2013 waren dit 44 gezinnen of ouders met een kind met in totaal 84 kinderen.

Twee vrouwen waren in 2014 bij aanmelding bij de Tussenvoorziening zwanger (KRIS registratie).

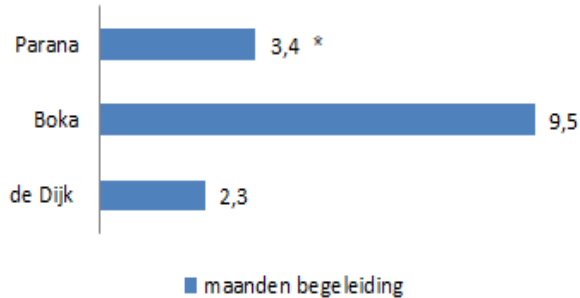

Crisisopvang 2014

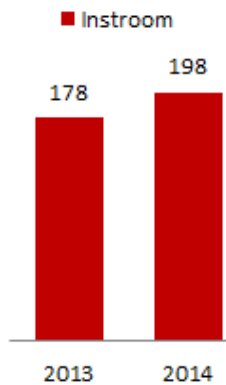
Indicatoren crisisopvang

- omvang
- verblijfsduur
- instroom
- wachtlijst en afwijzing
- uitstroom

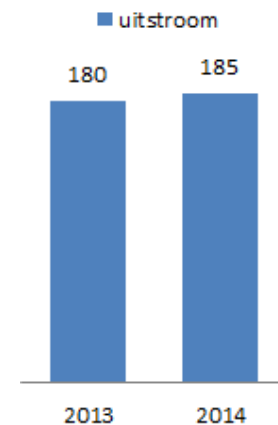
De **verblijfsduur** binnen de crisisopvang in 2014 ligt tussen 2 tot 3 maanden, voor jongeren van De Dijk, en 9,5 maanden voor cliënten van Boka.

*Parana Kort Verblijf is berekend vanaf 1 april t/m 31 december 2014, mogelijk zal de gemiddelde verblijfsduur over het hele jaar langer zijn.

Nieuwe instroom: 202 van de in totaal 240 cliënten waren in 2014 nieuwe cliënten in de crisisopvang.

Uitstroom: 185 cliënten stroomde uit de crisisopvang in 2014.

Wachtlijst: Er zijn geen cijfers bekend van wachtlijsten voor de crisisopvang. Van de jongeren (18-23 jaar) opvang De Dijk is wel bekend dat per dag gemiddeld 0,3 aanmeldingen niet direct geplaatst kunnen worden.

Indicatoren nachtopvang

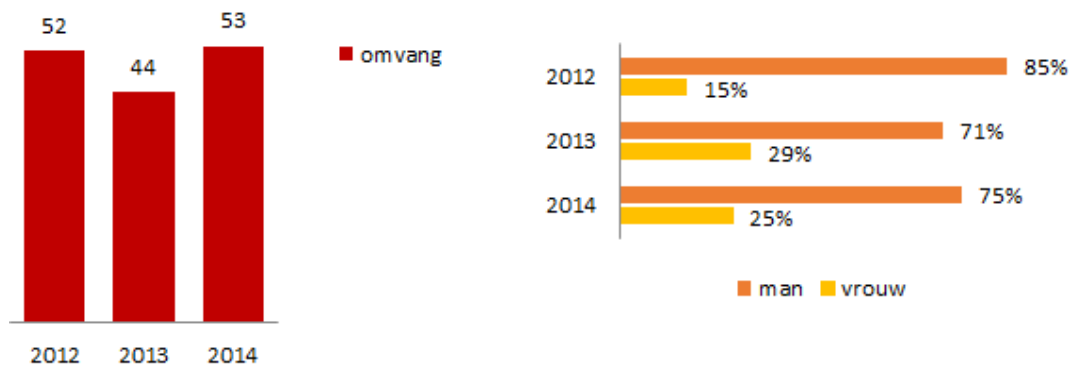
- omvang
- verblijfsduur
- instroom
- uitstroom
- zelfredzaamheid

Jongeren in de daklozenopvang 2014

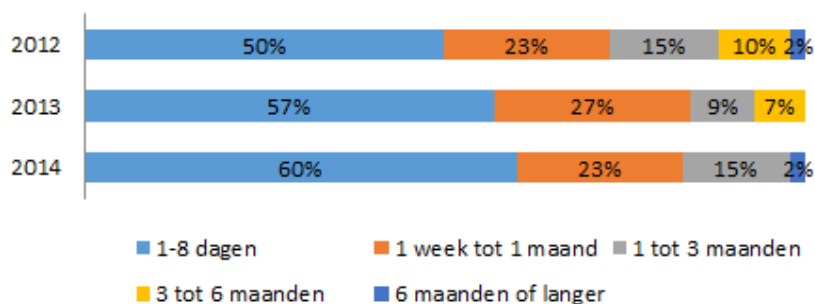
In dit deel zoemen we nader in op de groep:

- jongeren (18–23 jaar) in de nachtopvang.
- jongeren (18–23 jaar) in de crisisopvang van de Dijk.

Omvang jongeren in de nachtopvang: 53 jongeren tussen 18 en 23 jaar maakten gebruik van de nachtopvang in 2014, hiervan was 25% vrouw. Deze 53 jongeren maakten tezamen voor 7% deel uit van de totale omvang van 781 cliënten in de nachtopvang in 2014 (zie pagina 4).

Verblijfsduur: het merendeel van de jongeren (18–23 jaar) verbleef 1 tot en met 8 dagen in de nachtopvang. Slechts 2% verbleef in 2014 langer dan 6 maanden in de nachtopvang.

Zelfredzaamheid:

Er zijn dermate weinig eerste metingen (6) en vervolgmetingen (6) van de zelfredzaamheidsmatrix (ZRM) uitgevoerd bij de jongeren (18–23 jaar) in de nachtopvang, dat de resultaten niet representatief zijn en niet weergegeven worden in deze monitor.

Jongeren in de crisisopvang in 2014

Indicatoren crisisopvang

- omvang
- instroom
- verblijfsduur
- wachtlijst en afwijzing
- uitstroom

Jongeren in de crisisopvang van de Dijk in 2014

In de crisisopvang van de Dijk wordt voor jongeren (18–23 jaar) ondersteuning geboden door een vaste begeleider voor maximaal 3 maanden. In die tijd wordt gezocht naar een oplossing voor de langere termijn.

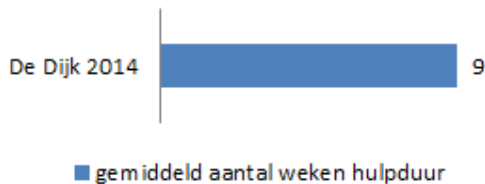
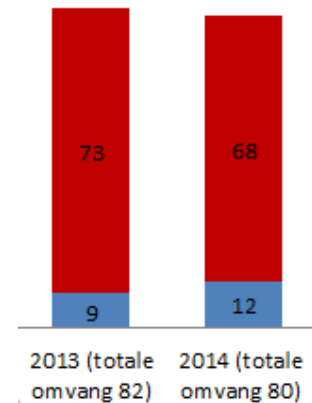

Omvang: 80 jongeren (18–23 jaar) kregen in 2014 een bed en begeleiding in de crisisopvang van de Dijk

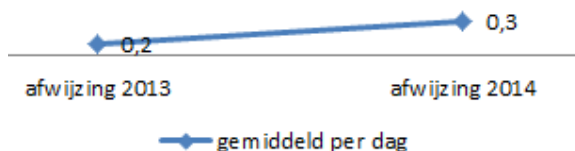

Nieuwe instroom: 68 jongeren (18–23 jaar) kwamen in 2014 voor het eerst in de Utrechtse crisisopvang, 12 waren op 1 januari 2014 al in de crisisopvang.

■ Instroom
■ Al aanwezig op 1 januari

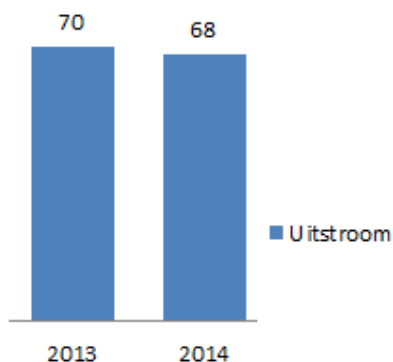

Verblijfsduur: De jongeren (18–23 jaar) in crisisopvang van de Dijk verbleven hier gemiddeld 9 weken in 2014.

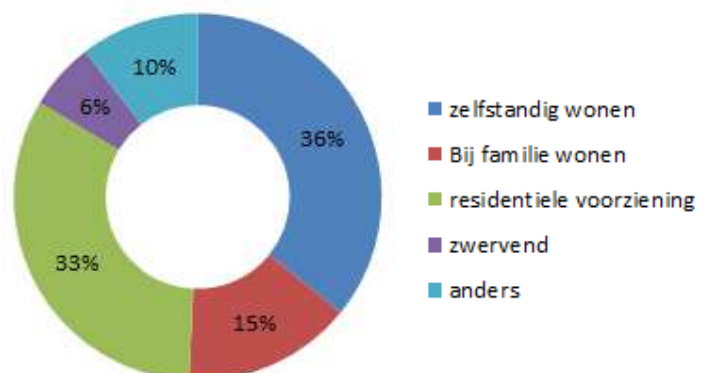

Afwijzing: Er zijn bij de Dijk, naast de geplaatste jongeren, gemiddeld per dag 0,3 aanmeldingen geweest van jongeren die door een te kort aan plek op de dag van aanmelding elders opvang moesten zoeken.

Uitstroom: Van de **68** jongeren die uitstroonden ging 36% zelfstandig wonen. Daarnaast stroomde 33% met name uit naar een andere voorziening.

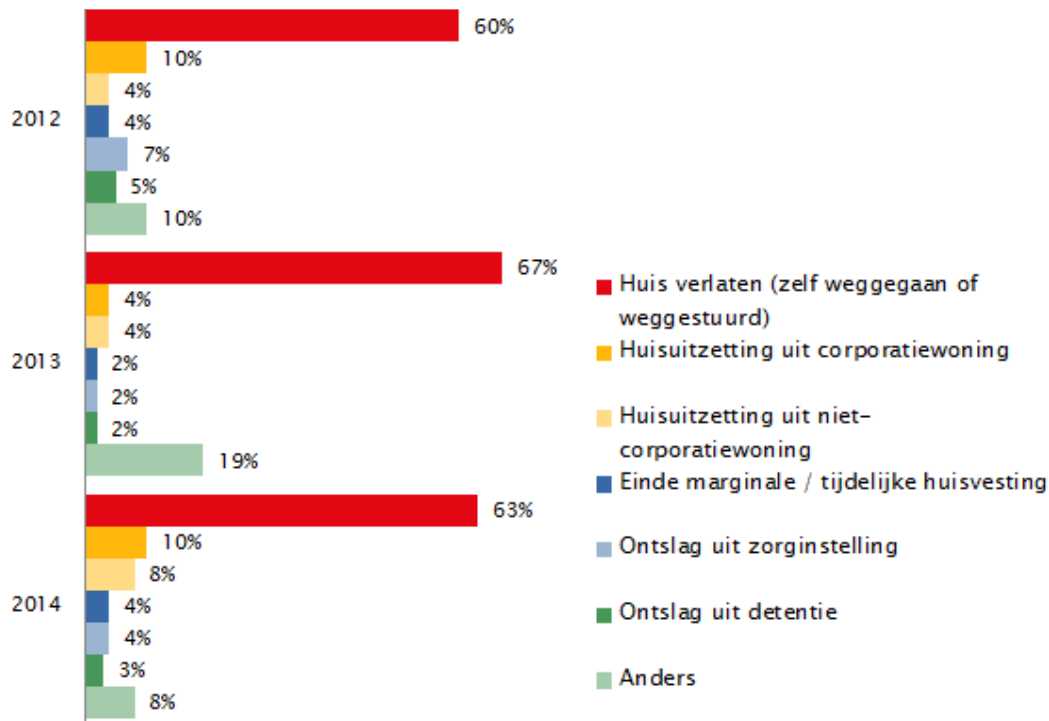
Situatie bij uitstroom

Aanleiding dakloosheid

De meest genoemde aanleiding voor dakloosheid is 'huisverlaten (zelf weggegaan of weggestuurd)'. Redenen voor het verlaten van het huis zijn bij volwassenen voornamelijk conflicten in de relatie, en bij jongeren conflict met de ouders/verzorgers. De aanleidingen voor dakloosheid laten over de jaren heen een licht schommelend beeld zien.

Nachtopvang buitenlandse daklozen

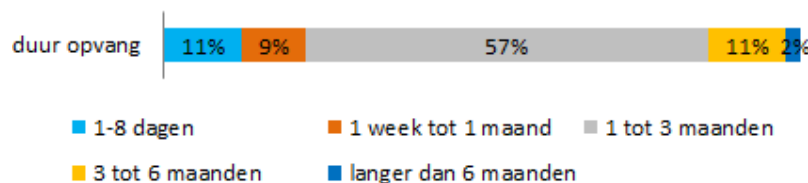
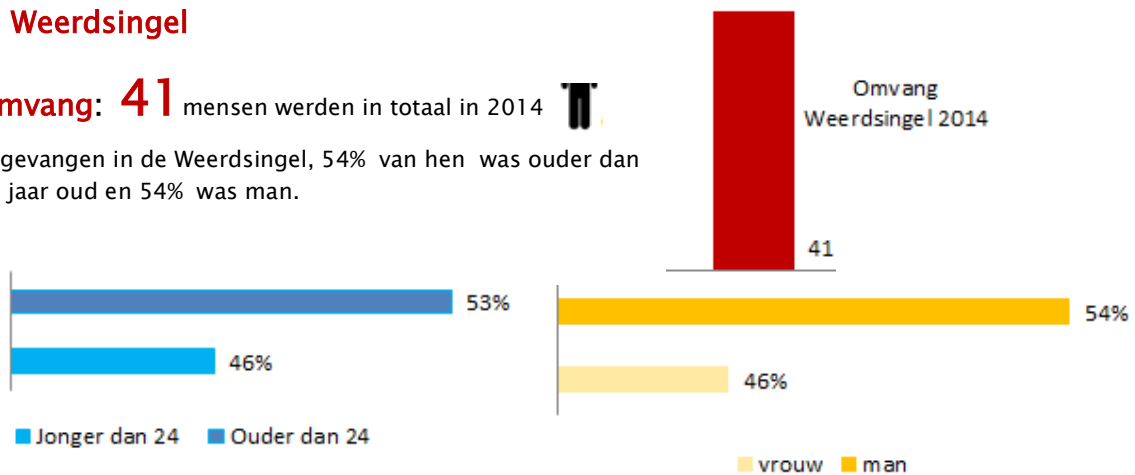
In Utrecht wordt op twee plekken opvang geboden aan buitenlandse daklozen, ook wel genoemd de opvang voor ongedocumenteerden:

- De Weerdsingel, een initiatief van de Tussenvoorziening, Lister en een aantal fondsen, bestaat sinds 1 juni 2014. Hier zijn 20 plekken beschikbaar voor kwetsbare vrouwen en mannen. Dit is geen permanente opvang. De cijfers van de Weerdsingel over de periode 1 juni tot en met 31 december 2014 worden hieronder weergegeven.
- De Toevlucht is een initiatief van de kerken, ondersteund door de gemeente Utrecht. De voorziening bestaat sinds december 2013. In de periode december 2013 tot 1 oktober 2014 zijn in totaal 46 personen opgevangen. Op 1 oktober verbleven nog 12 personen in de Toevlucht, de overige 34 personen waren uitgestroomd. De uitstroom was met name naar vervolgovang (zowel rijks als Utrechtse opvang). Enkel personen verkozen zelf te vertrekken. Over de periode van 1 oktober 2014 tot en met 31 december 2014 zijn op dit moment geen cijfers beschikbaar.
- Daarnaast gaat tijdens winterkoude periodes een winterkoude regeling van kracht met extra opvangcapaciteit waar deze groep gebruik van kan maken.

De Weerdsingel

Omvang: 41 mensen werden in totaal in 2014

opgevangen in de Weerdsingel, 54% van hen was ouder dan 23 jaar oud en 54% was man.

De **verblijfsduur** van de Weerdsingel cliënten lag voor 57% tussen de 1 en 3 maanden, slechts 1 cliënt verbleef langer dan 6 maanden in deze opvang

Winterkoudeopvang

In periodes van dag- en nachtvorst gaat de Winterkouderegeling binnen de nachtopvang van kracht en worden meer bedden beschikbaar gesteld, ook voor niet rechthebbenden of niet-regio gebonden cliënten. In 2014 was de winterkoudeopvang 10 nachten opengesteld en maakten 40 mensen extra gebruik van de winterkoudeopvang. In 2013 waren dit 69 nachten en hadden 65 mensen extra gebruik gemaakt van de winterkouderegeling. De nachten in de winterkoudeopvang zijn niet meegenomen in de omvang en percentage cijfers van deze monitor.

Colofon

Uitgave

Gemeente Utrecht, Volksgezondheid
Postbus 2423
3500 GK Utrecht
030 286 3333

internet

www.utrecht.nl/volksgezondheid
www.utrecht.nl/gezondheidsonderzoek

rapportage

Annelies van Loon, Lisette Plantinga, Addi van Bergen

informatie

Annelies van Loon
annelies.van.loon@utrecht.nl, (030) 286 34 23

bronvermelding

Het overnemen van gegevens uit deze publicatie is toegestaan met de bronvermelding.

Mei 2015